

Sti. Andree de Lerona arced. de Besalú (Alsius, *Nom.*); 1379: *Parr. de Lerona* (ibid.).

Pel conjunt de les formes antigues i modernes. és clar que no vacil·lem en la conveniència de tractar juntament de I i II; i tampoc tenim base gens o no gaire ferma, per dubtar de llur identificació lingüística; d'altra banda les formes més antigues de I, obliguen a tractar-hi juntament un altre NL més llunyà, amb gran seguretat en la identitat, del qual no coneixem més que dades en l'Antiguitat.

III. LAURO, *-ron*, devia ser una ciutat, «oppidum» bastant important, i dominant la plana entre València i Saguntum. En dóna notícia ben precisa Plutarc declinant-lo Λαυρών, acusatiu Λαυρῶνα: «περὶ Λαυρῶνα», en la vida de Sertori, i anomenant-ne Λαυρῶνιτας els habitants (XVIII, §7), ed. Carles Riba, (*Vides de Plutarc*, VII, 149, i n. 65). També podem comptar amb el que diu Schulten (en el seu *Sertorius*, 75ss.), i crec que es pot acceptar críticament la seva identificació amb *Anesa*, que fonamenta en múltiples raons: o sigui situar-lo en *El Puig* (que Jaume I anomena de totes dues maneres). Cf. supra art. *Anesa*.

El que he recollit de SSiv. (a l'art. *Llaurí*) té poc valor; i de les indicacions allí donades resta clar que no pot tenir res a veure amb *Llaurí*, i que la triada *Lauro/Laurén/Laura* de la vall d'Albaida, no sols és ben allunyada de *Saguntum* i de València, sinó que té una raonable etimologia romànica (mosàrab) probablement del tot inconnexa amb el present nom ibèric, amb el qual coincideix un poc, només fònicament.

CONCLUSIÓ ETIM. L'evol. fonètica i lingüística de ·I· és clara, partint de la forma ibèrica monetat LAURO, que es declinaria LAURO -ONEM, i quedà en *-ona*, tal com BARCINO, TARRACO, EISO, ULISIPO, OSTIPO, etc., quedaren en la forma *Barcenona (-lona)*, *Tarragona*, *Isona*, *Lisbo(n)a*, *Estepona*, etc. La successió de les mencions medievals hi coincideix, i per tant referma la forma de l'ètimon. La de les més antigues apareix sobretot amb *au*: a. 959 (quasi la més antiga), i repetida aquest mateix any i els anys 990, 997, 1002, 1121.

Com és sabut, el tancament de AU en *o* fou ja antic en català, i quedà fixat en *o* des de cap a l'any 1000, però la tradició de AU havia restat establerta en aquest nom; el resultat català *Lorona* ja sorgeix dos cops, en els anys 957 i 996, i llavors intervé la dissimilació de tipus corrent (ROTUNDUS/*redó*, PROFUNDUS/*pregon*, *torró/terró*, *foll/felló*, CONUCULA/*quenolha*), i tenim *Lerona* des de les mencions de 1120, 1253, 1256.

S'havia conjecturat que *Llerona* i *Llorona* poguessin sortir de l'ibèric ILURO, -ON, el nom primitiu d'*Alarona*, el precursor de Mataró; del mall. *Alaró*;

del bearnès *Oloron* i del saintongeois *Oleron*: la I-hauria pogut mancar com en tants casos (V. els aplegats als articles *Lleida*, *Lladurs*, etc.); però ens en desenganya la forma antiga: es tracta, doncs, aquí, d'un altre nom ibèric (o celtibèric?), de la mateixa terminació, però de radical diferent, que retrobem en esclatant confirmació, en el *Lauro* dels hispans sertorians, cap a València (III).

La qüestió en el II no és tan clara. Aquest no el podem donar com eco o mer reflex del (I): situat en comarca força llunyana de (I) i del (III). Aquí les mencions antigues no ens guien clarament: n'apareixen només des de 1171, quan ja feia un parell de segles que AU havia quedat fixat com *o* en català, i llavors és en la forma *Lorona*. Ni és objecció contra una base LAURO ni ens l'assegura; i després hi ha forma dissim. (*Lerona*) en altres mencions del S. XIV, no sense després recaure modern. en la *o* anterior.

Aquí, doncs, ja no tenim base segura per recusar ILURO, car aquest nom devia tenir ü (hi ha poquíssims casos de vocal llarga en noms ibèrics, de lloc o altres), i els tres resultats, *Oloron*, *Alaró*, *Alarona*, postulen ü.

Però tampoc tenim base positiva per recusar-hi LAURO, -ONA. D'altra banda hi ha la pron. actual, vulgar del ·II· (no coneguda per cap text), *Lliurona* (*Lleurona*, a penes), que es podria mirar com una supervivència d'un diftong arcaic, ressorgint en el pla vulgar, després de segles d'estar enterrada en el pla literari. Doncs ¿també aquí tendríem una deixia del diftong de LAURO? Incerta però concebible: ja que existeixen en el parlar viu, duplicats com *llaussar*/*llossar*, *llaurer*/*lloer*, *aucell*/*ocell*... (en els quals *o* és la forma literària ja secular, però *au* era antic). Hem de deixar, doncs, el detall del (II) en dilema, a diferència de la seguretat LAURO per a (I) i (III).

Quant al radical etimològic de LAURO, no podem anar més enllà del qualificatiu de pre-romà hispànic, doncs, probt. ibèric; però sense poder excloure l'element cèltic, puix que existeix un llenguatge celtibèric; i en realitat potser diferents dialectes on iber i eur. (cèltic?) s'entreteixien en gradacions vàries. En efecte, hi ha un adjectiu LAURO- 'suficient, ferm', sòlidament provat en les llengües cèltiques del Nord i de les Illes. En l'estudi de Gulsoy sobre el nom rossellonès *Llauró*, queda com el millor candidat l'ètimon LAURO-DUNUM, format amb aquest LAURO-, i com dubtosos o impossibles els altres. I *Llauró* ja es prop de *Llorona* II.

Seria temerari voler assegurar res més. Ni l'ibero-basc queda descartat, cf. basc *lau* 'quatre'. I el nostre (II) és a tocar de *Bassegoda* (BASO-GOTT) i de *Bas*, de clara nissaga basca. Molt menys l'ibèric, amb els nombrosos IL- de ILURO, etc. Ni el celtibèric: si LAURO (III) era prop de Saguntum ¿qui no es